

XXXI. školsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika
4. veljače 2026.

drugi (II.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

80

Upute natjecateljima

1. Mobitele, pametne satove i druge prijenosne ili nosive elektroničke audiouređaje i videouređaje treba predati članu Povjerenstva koji provodi Natjecanje za pojedini razred.
2. Ispit se piše 90 minuta.
3. Ispit se piše isključivo kemijskom olovkom crne ili plave boje. Tinta se ne smije moći obrisati.
4. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
5. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
6. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
7. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
8. Rješenja treba upisivati na za to predviđena mjesta.
9. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
10. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
11. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
12. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
13. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Školsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Školskoga povjerenstva)

2. _____
(član Školskoga povjerenstva)

3. _____
(član Školskoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica u zagradama otisnute velikim tiskanim slovima.

Dana 14. ožujka 2024. _____
(HRVATSKI SABOR) proglasio je 2025. godinu „Godinom obilježavanja 1100. obljetnice _____“
(HRVATSKOGA KRALJEVSTVA) kao podsjetnik na bitne trenutke u povijesti hrvatskog naroda – godinu krunjenja prvoga _____
_____ (HRVATSKOG KRALJA TOMISLAVA) kao i njegov spomen u _____
(PISMU PAPE IVANA X.), kojim je 925. godine sazvan _____
_____ (PRVI SPLITSKI CRKVENI SABOR) – čime je Hrvatska postala samostalnim i priznatim _____
(KRALJEVSTVOM), što je imalo ključnu ulogu u oblikovanju hrvatskoga nacionalnog identiteta i suverenosti.

(izvor: min-kulture.gov.hr)

6	
---	--

2. Upiši ije/je u skladu s pravopisnim pravilima.

Usprkos svim poduzetim m____rama Držislavovi sinovi nisu smatrali pitanje nasl____dstva konačno r____šenim. Naposl____tku, došlo je do sukoba Svetoslava Suronje i njegove braće Krešimira III. i Gojslava I.

4	
---	--

10	
----	--

3. Upiši zarez na obilježeno mjesto u skladu s pravopisnim pravilima ili ostavi polje praznim.

- a) Hrvatska premijera glazbeno-scenske legende o Tomislavu ____ održat će se sljedećega utorka ____ 30. rujna ____ u Hrvatskome narodnom kazalištu Split.
- b) Nakon pobjeda nad Mađarima i Bugarima ____ Tomislav je okrunjen na Duvanjskom polju ____ 925. godine.
- c) Historiografija 19. stoljeća Tomislavovu krunidbu povezivala je s 925. godinom ____ no mnogi moderni povjesničari to danas osporavaju ____ pripisujući taj događaj izdanku pučke predaje.
- d) Ivan Lučić Lucius odbacivao je podatke iz djela *Historia Salonitana maior* kao falsifikat ____ te je ____ prihvativši Tomin navod u originalu salonitanske povijesti ____ Tomislava držao knezom.
- e) Podrijetlo Tomislava ____ prvoga hrvatskog kralja ____ nije moguće pouzdano odrediti ____ ali okolnosti jačanja hrvatske države ____ govore u prilog mirnom nasljeđivanju prijestolja.

5	
---	--

4. Odredi vrstu podcrtanim riječima.

Poslije Zdeslava na hrvatsko prijestolje došao je Branimir. Njegova se vladavina smatra vrhuncem ranosrednjovjekovne hrvatske države.

- a) poslije – _____
- b) njegova – _____
- c) ranosrednjovjekovne – _____

3	
---	--

8	
---	--

5. Odredi padeže podcrtanim riječima.

Bareljef iz krstionice splitske stolne crkve najvjerojatnije je nastao u 11. stoljeću. Prikazuje vladara na prijestolju s krunom na glavi te križem u desnoj i vladarskom kuglom u lijevoj ruci. Pokraj vladara stoje dva lika: jedan stoji, a drugi je ispružen u stavu proskineze. Postoje razna tumačenja ovog reljefa, no najraširenije je ono koje u liku vladara na prijestolju vidi hrvatskog kralja, u stojećem liku dostojanstvenika na njegovu dvoru, a u liku ispruženim pred vladarskim prijestoljem podanika koji moli ili zahvaljuje.

(Ivo Goldstein, *Hrvatska povijest*)

a) stolne – _____

b) kuglom – _____

c) razna – _____

d) liku – _____

e) njegovu – _____

5	
---	--

6. Napiši izraz i sadržaj leksema *kralj*.

a) izraz: _____

b) sadržaj: _____

2	
---	--

7	
---	--

7. Preoblikuj sljedeće rečenice u skladu s pravilima o položaju zanaglasnica u hrvatskome standardnom jeziku i stilski neobilježenome redu riječi u rečenici.

a) Ploču nadgrobnu kraljice Jelene je pronašao Frane Bulić arheolog.

b) Pero Perić je razmišljao o povijesti hrvatskoj.

c) Moja sestra i ja smo odlučile posjetiti Nin gradić.

d) Dobra moja prijateljica Ana je javila da je odgođen ispit iz povijesti.

4	
---	--

8. Odredi vrstu nezavisnosložene rečenice.

a) Zdeslav je došao na prijestolje uz pomoć bizantskoga cara Bazilija I., te je u vrijeme njegove vladavine Bizant imao snažan utjecaj na politička zbivanja u Hrvatskoj.

b) Od Krešimira I. sačuvalo se samo ime, a njegov nasljednik Miroslav bio je ubijen u pobuni.

2	
---	--

6	
---	--

9. Odredi glagolski oblik i gramatičke kategorije (lice i broj) podcrtanim glagolima iz teksta.

U ranome srednjem vijeku crkvena i politička pitanja bijahu tijesno vezana. Primjerom to potvrđuje crkveni sabor održan 925. godine u Splitu. Sabor sazva papa Ivan X., a nazočili su mu kralj Tomislav i zahumski knez Mihajlo Višević. Premda se očekivalo da će raspravljati isključivo o crkvenim pitanjima, dotaknuli su se i onih čisto političkih, primjerice o postupanju prema ubojicama vladara.

(prema: Neven Budak i Tomislav Raukar, *Hrvatska povijest srednjeg vijeka*)

	glagolski oblik	gramatičke kategorije (lice i broj)
bijahu		
potvrđuje		
sazva		
nazočili su		
će raspravljati		

5	
---	--

10. Napiši glagole iz zagrada u traženome obliku vodeći brigu o položaju zanaglasnica u hrvatskome standardnom jeziku i stilski neobilježnome redu riječi.

a) Tomislav _____ (biti, perfekt) prvi hrvatski vladar kojega je papina kancelarija častila titulom kralja.

b) Rimskoga papu _____ (brinuti, futur I.) širenje glagoljice i slavenskoga bogoslužja, kao i bizantskoga utjecaja u dalmatinskim biskupijama.

2	
---	--

7	
---	--

11. Koje su glasovne promjene provedene u podcrtanim riječima u sljedećim rečenicama?

a) Pribina je prvi poimence poznati hrvatski ban, a znamo da je vladao u Lici.

b) Do Tomislava je stigla vijest da se bugarska vojska kreće prema hrvatskoj granici.

c) Knez Ljudevit Posavski nije više htio služiti Francima, stoga je u proljeće 819. podigao ustanak. _____

3	
---	--

12. Odredi vrstu prenesenog značenja u podcrtanim riječima.

a) Koji si ti kralj kad si danas uspio dobiti peticu iz povijesti!

b) Palača se još nije službeno oglasila o nedavnim sukobima na ulicama.

c) Postavljeno je pitanje tko bi stajao na čelu nove crkvene provincije.

3	
---	--

6	
---	--

13. Odredi vrstu rečenice prema sastavu.

a) U vrijeme Tomislavove vladavine održana su u Splitu dva crkvena sabora.

b) Kralj Tomislav imao je veliku i snažnu vojsku koja mu je omogućila pobjede nad Mađarima i Bugarima.

c) Glavni dokaz da je Tomislav bio hrvatski kralj predstavljaju dva pisma pape Ivana X. iz 925. godine.

d) Potrebno je neprestano proučavati povijesne spise i arhivsku građu.

4	
---	--

14. Ispiši pridjevski atribut i apoziciju iz navedene rečenice.

Iako se o Tomislavovu rođenju i podrijetlu ne može puno kazati, povjesničari smatraju da je vrlo vjerojatno bio sin kneza Muncimira.

a) pridjevski atribut: _____

b) apozicija: _____

2	
---	--

6	
---	--

15. Oblikuj nezavisnosložene rečenice prema sljedećim uputama.

a) Oblikuj rastavnu rečenicu od ishodišnih.

Naučit ću sve o hrvatskim kraljevima. Dobit ću jedinicu iz povijesti.

b) Oblikuj suprotnu rečenicu od ishodišnih.

Zanima me tema o hrvatskim kraljevima. Nemam dovoljno vremena za detaljno proučavanje.

2	
---	--

16. Odredi sintaktičku službu podcrtanim riječima.

a) Tomislav se proglasio kraljem zbog svojih uspjeha i vojne snage.

b) Pregovori nisu donijeli željeni mir unatoč naporima obiju strana.

c) Bizantski car odlučio je svome savezniku u sukobu s Bugarima dodijeliti titulu konzula.

car _____

savezniku _____

konzula _____

5	
---	--

7	
---	--

17. Odredi kojemu funkcionalnom stilu hrvatskoga standardnog jezika pripada svaki od sljedećih primjera.

a) Uletjela je profa i najavila ispitivanje za sutra, a meni je odma pao mrak na oči jer knjigu nisam otvorila sto godina već.

b) Grb, zastava i himna Republike Hrvatske mogu se rabiti u obliku, opisu i tekstu koji su utvrđeni Ustavom Republike Hrvatske i uređeni ovim zakonom. U grbu i na zastavi Republike Hrvatske ne može se ništa mijenjati. Iznimno, ako je statutom ili drugim propisom pravnih osoba predviđeno, dijelovi grba ili zastave Republike Hrvatske mogu se rabiti kao sastavni dio drugih amblema odnosno znakova, pod uvjetom da se time ne vrijeđa ugled i dostojanstvo Republike Hrvatske.

c) Pod ravnateljskom palicom maestra Ivana Josipa Skendera u nedjelju će se navečer na Peristilu održati veliki koncert kojim će se obilježiti 1100. obljetnica krunidbe kralja Tomislava.

(izvor: Hina)

3	
---	--

3	
---	--

18. Napiši o kojoj je vrsti leksema riječ s obzirom na vremensku raslojenost leksika.

a) Kralj Tomislav imao je žezlo i krunu. _____

b) Kraljski Dalmatin prve su novine na hrvatskome jeziku.

c) Moja mi je hudica draža od bilo kojega kraljevskoga plašta.

d) Moj je djed snimio serijal o hrvatskim kraljevima na svom videorekorderu još davnih dana. _____

e) Korugva je stari hrvatski naziv za zastavu. _____

5	
---	--

19. Odredi jesu li podcrtane sintagme rezultat sročnosti, upravljanja ili pridruživanja. Odgovore napiši na predviđenim crtama u sljedećem obliku: sročnost, upravljanje ili pridruživanje.

a) Sabor je zaključio da metropolitom postane splitski nadbiskup.

splitski nadbiskup _____

b) Puno smo toga naučili na sat povijesti.

puno smo naučili _____

sat povijesti _____

3	
---	--

8	
---	--

20. Zamijeni podcrtane riječi njihovim bliskoznačnicama.

a) Najpoznatija konjanička skulptura kralja Tomislava nalazi se u Zagrebu.

b) Kronika Andrije Dandola govori o mađarskim prodorima u Hrvatsku u Tomislavovo doba.

c) Podanici su mu revno služili.

d) Drevni spisi kriju tajne o slavnim bitkama.

e) Tada je hrvatski biskup stolovao u Ninu.

5	
---	--

5	
---	--

Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora u zadatcima od 21. do 23.

21. Koji su prostorno najzastupljeniji leksemi?

- a) lokalizmi
- b) regionalizmi
- c) dijalektizmi
- d) historizmi

1	
---	--

22. Koja je rečenica nastala uvrštavanjem?

- a) Kada je Petra Krešimira IV. zarobio normanski vojvoda Amiko, Zvonimir se nametnuo za njegova nasljednika.
- b) U svome je pismu papa hrvatskoga vladara oslovio titulom *rex*.
- c) Papa je bio zainteresiran za obnovu jedinstvene crkvene provincije, ali ga je opterećivao problem širenja glagoljice.
- d) Suvremenik kralja Tomislava bio je bizantski car Konstantin Porfirogenet, a on je živio u prvoj polovici 10. st.

1	
---	--

23. U kojoj se rečenici radnja druge surečenice ne može događati istodobno s radnjom prve surečenice?

- a) Tina sjedi za stolom i čita knjigu o hrvatskim kraljevima.
- b) Iva uči povijest, a Lana biologiju.
- c) Toni odjednom ustane i ugasi svjetlo.
- d) Zajedno promatraju zvjezdano nebo i uživaju u predivnom prizoru.

1	
---	--

3	
---	--

24. Pažljivo pročitaj odlomak iz djela *O upravljanju Carstvom bizantskoga cara Konstantina VII. Porfirogeneta* i riješi vezane zadatke.

Hrvati su pak stanovali u ono vrijeme s onu stranu Bavarske, gdje su danas Bjelohrvati. Jedan od njihovih rodova, petoro braće, Klukas, i Lobelos, i Kosentzes, i Muhlo, i Hrobatos, i dvije sestre, Tuga i Vuga, odijelili su se od njih i došli zajedno sa svojim narodom u Dalmaciju i našli Avare u posjedu te pokrajine. Budući da su neko vrijeme međusobno ratovali, pobijedili su Hrvati; neke su od Avara poklali, a ostale prisilili da se pokore. Otada su u toj pokrajini zavladaali Hrvati; i sada ima još u Hrvatskoj potomaka Avara i vidi im se da su Avari. (...) Od Hrvata pak koji su došli u Dalmaciju odijelio se jedan dio i zavladao Ilirikom i Panonijom; a i oni su imali samostalnog arhonta koji je također sam slao arhontu Hrvatske darove u ime prijateljstva.

(izvor: <https://povijesni-izvori.webnode.hr/de-administrando-imperio-30-glava/>)

a) Navedi temu polaznoga teksta.

b) Kojoj skupini pasivnoga leksika pripada leksem *arhont*?

c) Kojim se leksemom u ovom tekstu može zamijeniti leksem *arhont*, a da se značenje teksta ne promijeni?

d) Napiši leksem iz teksta koji odgovara leksikografskoj definiciji 'prvobitni oblik ljudske zajednice'.

4	
---	--

4	
---	--